

ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

Δ Ι Α Λ Ο Γ Ο Σ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Κρίση κι έλεγχος της εποχή μας

1] Όλοι σήμερα μιλάνε για διάλογο, στην κυριολεξία του καιμεταφορικά και στο ιδιωτικό και στο δημόσιο επίπεδο κανένας δεν βρίσκεται που να μην τον διεκδικεί και να μην εξαίρει τις αρετές του. Φτάνει έτσι ν' αναρωτιέται ο γεμάτος καλή θέληση αφελής, πώς διάβολο γίνεται σε μian εποχή τόσο παθιασμένη για διάλογο, να συνεννοούνται τόσο λίγο οι άνθρωποι μεταξύ τους;

2]Προτείνω το διάλογο μπορεί να σημαίνει: γυρεύω, με πρόσχημα την συνδιάλεξη, ακροατές κι έχω πεποίθηση στη ρητορική μου δεινότητα ή στη δικολαβική μου ευελιξία και δεν μου κατοφαίνεται να εξασφαλίσω μian εύκολη νίκη· σ' αποκαλώ συνομιλητή μου αλλά σε κρατάω κάτω από την απειλή της εξουσίας μου: αν σου βαστάει, πες ό,τι πιστεύεις!

3]Διάλογος δεν υπάρχει παρά μόνον ανάμεσα σε ίσων δικαιωμάτων συνομιλητές. Όταν ο ένας κρατάει στο χέρι του τον κεραυνό κι ο άλλος βρίσκεται όρθιος, ελάχιστος σαν υπόδικος μπροστά στο βάθρο της εξουσίας, ο διάλογος, κι αν προτείνεται, είναι φενάκη. Ο εξουσιαστής, στην χειρότερη περίπτωση, ξεγελάει τον εαυτό του αν νομίζει πως θ' ακούσει την αλήθεια. Αν πάλι ο σε μειονεκτική θέση συνομιλητής το γυρίσει, για λόγους άμυνάς του, στην πονηρή κολακεία, ο σε πλεονεκτική θέση δεν θα μάθει ποτέ την αλήθεια. Δέσμιος της εξουσίας του, θα χρειαστεί τότε, για να ξέρει πού βρίσκεται να χρησιμοποιεί επαγγελματίες πληροφοριοδότες, ν' ακούει καταδότες, διαβολείς, συκοφάντες, ή αντίθετα κόλακες που τον ξεγελάνε, για να του φαίνονται αρεστοί. Όπου δεν υπάρχει φυσικός διάλογος, υπάρχει όργιο κατασκοπίας....

4]Αυτά στο επίπεδο της εξουσίας. Έχουμε, όμως, και το ανεπίσημο επίπεδο, όχι το ιδιωτικό, αλλά το δημόσιο! Διάλογος ιδεολογικός, διάλογος διαπραγματευτικός, διάλογος πνευματικός, άλλα ακόμα τέτοια. Καμία εποχή δεν έχει οργανώσει τόσους διαλόγους όσους η δική μας. Είναι μια έμμεση ομολογία πόσο δύσκολο το βρίσκει να συνεννοηθεί. Διάλογοι διαφημιστικοί δογμάτων, προορισμένοι να πείσουν εκείνους που δεν χρειάζεται να πειστούν, τους οπαδούς τους, σκληραίνουν παρά που απαλύνουν το διάχυτο

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ :

**Καραγεωργόπουλος Γιώργος, Ζιώζιας Άρης,
Δεσλή Αναστασία, Γαργάλα Ανδρομάχη,
Κατσιώτης Κωνσταντίνος**

κλίμα της διαφωνίας. Ο κόσμος μας εμφανίζεται γεμάτος καλή θέληση κι αδυναμία να ομονοήσει.

5] Σε κάπως υψηλότερο επίπεδο, ο διάλογος αρχίζει να γίνεται «διάλογος κουφών». Άρα κλήρος μας η μοναξιά. Συνεννοούμαστε αλληλοπαρεξηγούμενοι – αυτός είναι ο καλοπροαίρετος διάλογός μας. Ο πλησίον δεν είναι μόνο κόλαση, όπως το είχε πει ο Σαρτρ, είναι και Παράδεισος: ο μόνος μας απτός Παράδεισος. Ποιος ποτέ φαντάστηκε τον Παράδεισο σαν ερημιά, δίχως συγκατοίκους;

Άγγελος Τερζάκης [διασκευή]

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Δύο μονόλογοι ισούνται με έναν διάλογο;

1] Ο διάλογος έχει μια περίοπτη θέση στην κοινωνία μας. Η εκάστοτε κυβέρνηση προχωρεί σε διάλογο με τα συνδικάτα, στα παράθυρα των καναλιών οι δημοσιογράφοι κάνουν διάλογο με τους πολιτικούς και οι πολιτικοί κάνουν διάλογο μεταξύ τους, στο σχολείο ενθαρρύνεται η μάθηση μέσω του διαλόγου, οι θαμώνες των καφενείων και των καφετεριών αναλώνουμε ώρες και φαιά ουσία σε διάλογο, στα chatrooms του internet εκατομμύρια ανθρώπων διαλέγονται μεταξύ τους.

2] Ωστόσο, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα, οι έλληνες έφηβοι αισθάνονται μοναξιά και οι άνθρωποι νιώθουν να αποξενώνονται όλο και περισσότερο τόσο από τους άλλους όσο κι από τον εαυτό τους. Ένα μεγάλο παράπονο των ανθρώπων σήμερα είναι πως δεν ακούγονται. Ζούμε στην εποχή του θετικισμού, όπου τα περιοδικά «lifestyle» (τρόπου ζωής) δογματικά χαρακτηρίζουν προτιμήσεις και συμπεριφορές ως αποδεκτές ή απαράδεκτες σύμφωνα με εφήμερες τάσεις. Έτσι, ζούμε με την ψευδαίσθηση του απολύτως σωστού και του απολύτως λάθους.

3] Έτσι, σε ένα κλίμα ανασφάλειας και προσωπικής ανεπάρκειας ο διάλογος παίρνει την παρακάτω μορφή. Όταν ακούμε το συνομιλητή μας, δεν μπαίνουμε στον κόπο να προσπαθήσουμε να δούμε τον κόσμο μέσα από τα μάτια του, αλλά ανατρέχουμε σε δικές μας εμπειρίες και ανάγκες, βουτάμε στον δικό μας κόσμο. Όταν ανταπαντούμε, δεν αποκρινόμαστε σε αυτό που ακούσαμε, αλλά στην μνήμη, στην εμπειρία ή στο συναίσθημα που μας γεννήθηκε. Έτσι, χάνεται το «εμείς» στο εδώ και τώρα, μιας και δεν υπάρχει μοίρασμα, κι αντικαθίσταται από το «εγώ» και το «εσύ». Σαν δυο παράλληλες γραμμές που ταξιδεύουν μαζί αλλά δε συναντιούνται. Κατά αυτόν τον τρόπο, οι άνθρωποι νιώθουμε πως δεν ακουγόμαστε και περιοριζόμαστε στο «εγώ» το οποίο όμως ατροφεί, μιας και το εγώ αναπτύσσεται και αποκτά υπόσταση μέσα από το «εσύ» και τη διαλεκτική σχέση.

4] Άλλο λοιπόν διάλογος κι άλλο δυο μονόλογοι. Άλλο το εγώ και το εσύ που ευκαιριακά συναντιούνται, μένουν μαζί για λίγο και χωρίζονται το ίδιο

μόνοι όσο πριν να βρεθούν κι άλλο το «εμείς» που εμπεριέχει την έννοια του νοιαξίματος του μοιράσματος και του εμπλουτισμού. Οι άνθρωποι εύκολα ξεχνάμε πως καθένας μας είναι διαφορετικός και πως για να καταλάβουμε τον συνομιλητή μας, το παιδί μας, το σύντροφό μας, πρέπει να μπούμε για λίγο στο δικό του πλαίσιο αναφοράς, να δούμε για λίγο τον κόσμο μέσα από τα δικά του μάτια. Αυτό δεν σημαίνει να χάσουμε το δικό μας πλαίσιο αναφοράς απλά για λίγο να δανειστούμε τα μάτια του συνομιλητή μας.

Ευάγγελος Καναβιτσάς [διασκευή]

ΚΕΙΜΕΝΟ 3 «Ελευθερία έκφρασης»

«Τη πρώτη νύχτα πλησιάζουνε
και κλέβουν ένα λουλούδι
από τον κήπο μας
και δε λέμε τίποτα....

Τη δεύτερη νύχτα δε κρύβονται πλέον
περπατούνε στα λουλούδια,
σκοτώνουν το σκυλί μας
και δε λέμε τίποτα.

Όσου μια μέρα
-την πιο διάφανη απ' όλες-
μπαίνουν άνετα στο σπίτι μας
ληστεύουν το φεγγάρι μας
γιατί ξέρουνε το φόβο μας
που πνίγει τη φωνή στο λαιμό μας.

Κι επειδή δεν είπαμε τίποτα
πλέον δε μπορούμε να πούμε τίποτα»

Βλαντιμίρ Μαγιακόφσκι

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α΄

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά (60- 70 λέξεις) τις απόψεις του Ά. Τερζάκη για τη σημασία και τα χαρακτηριστικά του διαλόγου σε επίπεδο εξουσίας, όπως αναδεικνύονται στις τρεις πρώτες παραγράφους του **Κειμένου 1**.

[Μονάδες 20]

ΘΕΜΑ Β΄

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας τη λέξη «Σωστό», αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του **Κειμένου 2**, ή τη λέξη «Λάθος», αν όχι.

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ :

Καραγεωργόπουλος Γιώργος, Ζιώζιας Άρης,
Δεσλή Αναστασία, Γαργάλα Ανδρομάχη,
Κατσιώτης Κωνσταντίνος

Α. Ο διάλογος δεν ικανοποιεί τους νέους, καθώς κατατράχονται από συναισθήματα απομόνωσης.

Β. Τα σημερινά πρότυπα μας επιβάλλουν την εντύπωση του απολύτως σωστού και λάθους.

Γ. Κατά τη διάρκεια μιας συνομιλίας υπάρχει πάντα αλληλεπίδραση των συνδιαλεγόμενων.

Δ. Η συλλογικότητα και η αίσθηση του συνανήκειν είναι κυρίαρχη σε κάθε περίπτωση διαλόγου.

Ε. Οι άνθρωποι δεν είναι δεκτικοί στο ενδεχόμενο να φέρουν τον εαυτό τους στη θέση του συνομιλητή τους.

[Μονάδες 10]

Β2.α. Με ποια νοηματική σχέση συνδέονται οι δύο πρώτες παράγραφοι του **Κειμένου 2**; (Μονάδες 5)

β. Ποιος είναι ο ρόλος της παρένθεσης (τρόπου ζωής) και ποιος των εισαγωγικών «lifestyle», στο **Κείμενο 2**; (Μονάδες 5)

γ. Ποια είναι η συλλογιστική πορεία που ακολουθεί ο κειμενογράφος στη δεύτερη παράγραφο του **Κειμένου 2**; (Μονάδες 5)

[Μονάδες 15]

Β3.α. Να προσδιορίσετε την πρόθεση του δοκιμιογράφου του **Κειμένου 1**, λαμβάνοντας υπόψη τον τύπο του κειμένου. (Μονάδες 9)

β. Να κατονομάσετε τρία διαφορετικά μεταξύ τους μέσα, με τα οποία επιτυγχάνεται η προφορικότητα στο **Κείμενο 1**. (Μονάδες 6)

[Μονάδες 15]

ΘΕΜΑ Γ'

Ποιους καταγγέλλει με το ποίημά του ο Β. Μαγιακόφσκι (**Κείμενο 3**); Υπάρχουν ομοιότητες με τη σύγχρονη εποχή; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 150-200 λέξεων.

[Μονάδες 15]

ΘΕΜΑ Δ'

Σε μια ομιλία σας στη Βουλή των εφήβων καλείστε να παρουσιάσετε τους τρόπους με τους οποίους το σχολείο θα μπορούσε να εξοικειώσει τους μαθητές με την πρακτική του διαλόγου και στη συνέχεια να αναδείξετε τα αποτελέσματα της εξοικείωσης αυτής στην κοινωνική και πνευματική ολοκλήρωση της προσωπικότητας των εφήβων (350-400 λέξεις).

[Μονάδες 30]